MONITOR

Na Rok Pańſki 1782.
Num: LXXVIII.
Dnia 28. Września.

Potrzeba z czaſem ſtanowi prawa,
Lepsza ieſt zgody niż ſądu ſprawa.
Sąd i przychylność i kieſzeń cieńczy,
W tysiąc powabow łagodność wieńczy.
P. M. T. C.

NIech ſobie nikt niewnosi, aby tego wykładu było za-

miarem niſzczyć te nayſłodſze związki, ktore między Rodzicami i dziećmi wiecznie trwać powinny: abyśmy chcieli targać nayſilnieyſze węzły natury: i wprowadzać niechęci między tych, ktorzy zdaią ſię bydź ſtworzeni do tey miłości, ktora powinna ſpolnie Rodzicow i dzieci tak daleko zapalać i unoſić, aż do niežałowania niczego, nawet życia wzaiemnie. Nieznoſić nic, ale wprowadzać modele ſzczęśliwych, zgodnych nieobłudnie dla ſiebie wylanych Familii, ieſt naſzym celem, ieſt uſiłowaniem ſtatecznym. Poznanie wzaiemnych powinności, ieſt doſkonałe ſerc ſkliienie: niepowinni Rodzice nadto ſobie przywłaſzczać; owſzem rządzić ſię dobrocią od natury wlaną: nie-

po

powinni dzieci uwłaczać powadze Rodzicow i władzy naturalney, lubo z czasem ią tracą. Ani zapewne kiedy się ta szkarada trafić może, chyba kiedy iedna lub druga strona gwałtowne do tego zadaie przyczyny. Tymto końcem prawa chcąc utrzymać szalę, skoro postrzegaią przeważaiącą naturę miłość własną powabne rozkoszy, i bieraiące gorę nad wdzięcznością; lub surowość Rodzicielską samo przyrodzenie gwałcącą; poruszaią tę sprężyny, ktore ukuła potrzeba. Potrzeba prawa i sprawiedliwość wprowadziła. Jakiż sposob nayskutecznieyszy dla Rodzicow utrzymania dzieci dozgonnie w tey części; ktora koniecznie im się należy. Oto powiuni zyskiwać serca dzieci do-

ſkonałą edukacyą, wybornemi obyczaiami; łagodnością postępowania: ściskaniem miłych węzłow natury przyiazną przychylnością, i wylaniem ſerc ſpolnym i ſzczerym. A tak ugruntowana wdzięczność, te nawet dzieci ktore z domu wychodzą w nayżywſzey, i dozgonney zachowa im wdzięczności: wdzięczność ieſt to prawo, ktore w dobrze urodzonych i zacnych duſzach ieſt ſilnieyſze niżli piſane.

Mamy przykłady, że wdzięczne dzieci, lubo czaſem od Rodzicow pokrzywdzone, wolą z nayniżſzą boleścią cierpieć niż Rodzicom dać uczuć rowność zabeſpieczoną prawami. Takto natura silną w ſercach miłość zaſzczepia. Szczęśliwi

wi Rodzice, ktorzy cieszą się dziećmi tego gatunku; dziećmi posiadaiącemi cnotę i wdzięczność. Szczęśliwe dzieci, ktorych rodzice poznaią ich grunt serca; umieią ich zacney duszy przymioty szacować; i swoią srogością nie głuszą natury głosu Nader krotkie życie iest ludzkie: potrzeba usiłować przepędzić ie w roskoszy. A coż milszego być może iak to prawdziwe Rodzicow z dziecmi skleienie, ta nieiaka nayniezawodnieysza przyiaźń, i przychylność; ta skwapliwość do wzaiemnych przysług; ta chęć do wylania serc szczerego; to ukontentowanie, ktore wszystkie insze przewyższa. Niemasz piekniey szego widoku, niemasz przyiemnieyszego, iak widok szczęśliwey Familii. Ztadto rozchodzi

ſię i udziela na całe Państwo ogulność, kiedy Familie zgodne powiązane właśnie w ogniwa składaią naypilnieyſzy łańcuch, iaki dzieło natury u formować mogło. Do Rodzicow należy wcześnie te czucia zaſzczepiać i wlewać w ſerca dzieci ſwoich, ich ieſt rzeczą te latorośle naginać poty, poki wiek rozumu wiek paſsyi nieprzychodzi: Ale rownie ieſt ich powinnością pamiętać że ſłodko te rządy powinni ſprawować; aby ſami niebyli przyczyną, że częſtokroć dzieci zdaią ſię czynić im przeciwnie. Prawa Polſkie pierwſze 1420. Roku przepiſały dzieciom do wyiścia z Opieki Męſzczyznie Rok Pietnaſty, Kobiecie Rok Dwunaſty: Drugie Roku 1767 za panowania Krola Mądrego o obra-

obraniu ſtanu Męſzczyznie Rok dwudzieſty 4. Kobiecie Rok ſzeſnaſty naznacza. A zatym ieſtto czas w ktorym dzieci zupełną wolę zwiekiem nabywaiąc, iuż przez Rodzicow bardziey radami niżli ſurowemi rozkazami bywaią kierowane. Niechcę ſpominać tego prawa, ktore w naſzych Xięgach ſię mieści; iak Rodzice z doroſłemi dziećmi wyſtępnemi; iak dzieci z złemi Rodzicami poſtępować maią. Wzdryga ſię natura. Wſzelako to prawo dowodzi, że iedni i drudzy źli znaleść ſię mogą.

Moia Mariniu poznay te ściſłe obowiązki; polub ie: zoſtań wzorem: tworz ſwoim przykładem zacne modele Rodzicow: a ieżeli ci czas pozwoli od obſzer-

ſzernieyſzych teraz naſzych powinności wyiaw światu co czynić należy aby pozyſkać tytuł dobrych Rodzicow i wdzięcznych dzieci. Twoim winnaś wyborną Edukacyą i chwalebne przymioty duſzy; nie możeſz ſię lepiey wypłacić, iak nayżywſzą wdzięcznością i tą ſerca przychylnością ktorą okazałaś publicznie. Uſzanowanie naſze zapewne nam ziedna wzaiemność.